

Ks. MAREK CHMIELEWSKI

Ks. ADAM RYBICKI

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI KATEDR.
PRACE DYPLOMOWE
OBRONIONE W INSTYTUCIE TEOLOGII DUCHOWOŚCI
WYDZIAŁU TEOLOGII KUL
I INNE FORMY AKTYWNOŚCI W ROKU 2016

DOI: <http://dx.doi.org/10.18290/rt.2017.64.5-10>

KATEDRA DUCHOWOŚCI SYSTEMATYCZNEJ I PRAKTYCZNEJ

I. KS. PROF. DR HAB. MAREK CHMIELEWSKI

A. Rozprawy doktorskie

Mgr lic. Olga STREMBSKA, *Podmiotowy aspekt miłości oblubieńczej w doktrynie św. Jana od Krzyża*, Lublin 2016, ss. 219.

Autorka prezentowanej rozprawy doktorskiej, wychodząc ze słusznego założenia, że celem rozwoju duchowego jest miłość, bo Bóg jest miłością (por. 1 J 4,8.16), podjęła bardzo interesujący temat miłości oblubieńczej w doktrynie św. Jana od Krzyża, rozpatrywanej w aspekcie podmiotowym. Za cel postawiła sobie odpowiedź na następujące pytania badawcze: w jaki sposób człowiek doświadcza oblubieńczej relacji z Bogiem? co się dokonuje w jego wnętrzu? jakie są etapy i przejawy tej miłości?

Wprawdzie miłość oblubieńcza w pismach karmelitańskiego Doktora Kościoła była i jest częstym tematem różnych studiów oraz publikacji, jednak dotychczas zarówno w literaturze światowej, a tym bardziej polskiej, nie ujmowano jej od strony podmiotu, a więc chrześcijanina, który wchodząc na wyższe etapy życia duchowego doświadcza, że został nią obdarowany przez Boga. Przedmiotem badań jest więc realny człowiek wraz z jego konkretnymi uwarunkowaniami oraz unikalnym sposobem przeżywania wiary.

Pod tym względem przedmiot badań w niniejszej rozprawie trzeba uznać za nowatorski i oryginalny. Dodatkowym walorem jest to, że autorka, mając dobrą znajomość języka hiszpańskiego, korzystała z tekstów oryginalnych, dzięki czemu mogła wydobyc różne odcienie znaczeniowe symbolicznych określeń, za pomocą których Mistrz Karmelu oddaje podmiotowe doświadczenie Bożej miłości.

Dla zrealizowania autorskiego projektu badawczego mgr lic. Olga Strembska posłużyła się wypracowaną przez siebie metodą badawczą osadzoną na ogólnie stosowanej w teologii metodzie teologicznej, która polega na odwoływaniu się w pierwszej kolejności do tzw. przesłanki większej, jaką w tym przypadku są dane Objawienia biblijnego, Tradycji oraz nauczania Kościoła. Za punkt wyjścia autorka przyjęła zatem „system personalistyczny, który umożliwia badanie doświadczenia duchowego rozumianego jako relacja osobowa, która w szczególny sposób uwzględnia ontologiczną i egzystencjalną niepowtarzalność osoby” (s. 15). Jeśli zaś chodzi o źródła, to jest pism św. Jana od Krzyża, zdążając zarazem do syntezy, której celem było ukazanie miłości oblubieńczej w jego doktrynie pod kątem oryginalności i aktualności. Przyjętej metodzie badawczej odpowiada struktura rozprawy. Autorka w pierwszym rozdziale wychodzi od semiotycznej analizy terminologii antropologicznej i oblubieńczej, charakterystycznej dla poruszanego zagadnienia. Wyprowadza z tego wniosek, że w świetle Objawienia i w opinii wielu mistyków, w tym również św. Jana od Krzyża, relacja miłości mężczyzny i kobiety jest najlepszą analogią dla zobrazowania miłości Boga do człowieka.

Przyjmując oczywisty fakt, że miłość oblubieńcza to wzajemne odniesienie osób, w drugim rozdziale autorka poddała analizie źródła sanjuanistyczne pod kątem Boga jako Oblubieńca. Godne podkreślenia jest to, że opisując oblubieńczą miłość ze strony Boga, rozważa ją z punktu widzenia poszczególnych Osób Boskich. Każda z Nich bowiem działa względem człowieka jako Oblubieniec jego duszy. Zwrócenie uwagi na trynitarny charakter miłości oblubieńczej w doktrynie hiszpańskiego Doktora Kościoła jest cennym i zarazem oryginalnym wkładem doktorantki w studia sanjuanistyczne.

Rozstrzygnięciem postawionej tezy doktorskiej jest rozdział trzeci, w którym mgr Strembska opisuje doświadczenie miłości oblubieńczej poszczególnych Osób Trójcy Przenajświętszej, jakie aktualizuje się w podmiocie. Opis ten przeprowadza w trzech aspektach, nierzadko ujmowanych także jako trzy etapy duchowego rozwoju, a mianowicie: oczyszczenia, oświecenia i zjednoczenia. W tym ostatnim aspekcie, posługując się terminologią Świętego z Fontiveros, autorka analizuje charakterystyczny dla duchowości karmelitańskiej stan zaręczyn i zaślubin mistycznych.

Z przeprowadzonych badań doktorantka wyprowadziła szereg wniosków, spośród których na uwagę zasługuje przede wszystkim to, że zarówno na gruncie filozoficznym, jak i teologicznym, św. Jan od Krzyża mocno podkreśla niepowtarzalną wartość osoby ludzkiej oraz ostateczne jej powołanie do miłosego zjednoczenia z Bogiem. Jego doktryna ma wyraźnie charakter trynitarny, co nie zmienia faktu, że uosobieniem oblubieńczej miłości, doświadczanej przez człowieka, jest Jezus Chrystus. O uświęcającej i zbawiającej miłości oblubieńczej należy zatem mówić w kluczu trynitarno-chrystologiczno-personalistycznym.

Próba aktualizacji sanjuanistycznej doktryny na temat miłości oblubieńczej prowadzi doktorantkę do stwierdzenia, że jest ona odpowiedzią na „powszechną potrzebę duchowości”, o której pisał św. Jan Paweł II w liście apostołskim *Novo millennio ineunte* (nr 33). Stąd zapewne niesłabnąca popularność duchowości karmelitańskiej, zwłaszcza wśród młodych.

Warto jeszcze nadmienić, że rozprawa została przygotowana z wielką starannością, jeśli chodzi o szatę graficzną. Ponadto nie stwierdzono poważniejszych uchybień w opisie bibliograficznym. Podsumowując, autorka rozprawy wykazuje się odpowiednimi kwalifikacjami intelektualnymi i metodologiczno-warsztatowymi do uzyskania stopnia doktora nauk teologicznych w zakresie teologii duchowości.

Recenzenci:

O. prof. dr hab. Jerzy W. Gogoła OCD, UPJPII, Kraków

Ks. dr hab. Adam Rybicki, prof. KUL

Publiczna obrona – 22 IX 2016 r.

Daniela CHWAŁEK CFS, *„Malańka droga miłości” jako styl życia chrześcijańskiego według s. Konsolaty Betrone (1903-1946)*, Lublin 2016, ss. 379.

Posoborowa teologia duchowości uprawiana jest przede wszystkim jako teologiczna refleksja nad doświadczeniem duchowym, które obejmuje także przeżycia mistyczne oraz wynikające z tego postawy względem Boga, Kościoła, bliźniego, świata i samego siebie, jak również towarzyszące temu fenomeny.

W tej perspektywie prezentowana rozprawa doktorska s. mgr. lic. Jadwigi Daniela Chwałek CFS całkowicie wpisuje się w zakres teologii duchowości, jako pełnoprawnej dyscypliny teologicznej. Przedmiotem bowiem materialnym rozprawy jest „malańka droga miłości”, która jest oryginalnym stylem życia chrześcijańskiego, jaki znamionował przede wszystkim osobiste doświadczenie duchowe włoskiej kapucynki s. Konsolaty Betrone (1903-1946). Zawarte w jej pismach autobiograficznych (dziennik duchowy, listy i inne źródła) opisy tej „drogi” oraz praktyczne wskazania stanowią podstawę do wypracowania koncepcji życia duchowego, która wpisuje się w dość powszechną i usankcjonowaną przez Magisterium Ecclesiae formę, jaką jest „droga duchowego dziecięctwa” św. Teresy od Dzieciątka Jezus, Doktor Kościoła. Z tej racji Doktorantka opisuje i bada „malańką drogę miłości” nie tylko jako przejaw osobistego doświadczenia duchowego s. Konsolaty, ale przede wszystkim jako w miarę całościowy program dążenia do chrześcijańskiej doskonałości.

Postępując się językiem nauk technicznych, można powiedzieć, że pod tym względem rozprawa s. Chwałek ma charakter innowacyjno-wdrożeniowy. Nie jest więc czystą teorią, lecz wykazaniem implikacji, jakie płyną z osobistego doświadczenia duchowego włoskiej mniszki dla praktyki życia duchowego współczesnego chrześcijanina. Jak bardzo interesujący jest ten nowy styl życia duchowego, świadczy fakt, że także w Polsce (na Warmii) powstało stowarzyszenie czcicieli i naśladowców s. Betrone, zaś sam kult włoskiej kapucynki zatacza coraz szersze kręgi.

Z punktu widzenia merytorycznej wartości rozprawy na podkreślenie zasługuje fakt, że jest to bez wątpienia pierwsza w Polsce i w ogóle w świecie rozprawa naukowa takich rozmiarów i rangi, poświęcona postaci s. Konsolaty Betrone. A poza tym w całości oparta jest ona na oryginalnych, włoskojęzycznych tekstach źródłowych, co uzasadnia mnogość cytowań, zwłaszcza w odnośnikach, jak również drobiazgowość przeprowadzonych analiz. Dzięki temu czytelnik ma dość wnikliwy i szczegółowy wgląd w osobiste doświadczenie duchowe s. Betrone, a tym samym skuteczne świadectwo współpracy z łaską Bożą.

Dodatkowym walorem omawianej rozprawy pod względem merytorycznym jest to, że Autorka prezentowany przez s. Konsolatę styl życia duchowego skonfrontowała z duchowością franciszkańską, badając, czy i na ile „maleńka droga miłości” jest emanacją pierwotnego ducha franciszkanizmu, zwłaszcza w wydaniu klariańskim.

Obszerna rozprawa składa się z czterech rozdziałów.

Pierwszy z nich stanowi tło historyczne i społeczne życia i dzieła s. Betrone. W rozdziale tym Autorka uwzględniła również charyzmat klariański, w jakim żyła włoska zakonnica z racji przynależności do zakonu sióstr kapucynek.

Pozostałe trzy rozdziały są wiernym zastosowaniem współczesnej koncepcji duchowości, zgodnie z którą przejawia się ona w zespole postaw osobowych, mających do przedmiotu doświadczenia duchowego odniesienie poznawcze, afektywno-aksjologiczne i praktyczne. Odpowiednio do tego rozdział drugi ukazuje teologiczne podstawy „maleńkiej drogi miłości”, rozdział trzeci jej motywacyjno-przeżyciowy aspekt, zaś ostatni rozdział praktyczną odpowiedź bohaterki rozprawy na otrzymane poznanie Boga.

Doskonałej znajomości postaci i pism s. Konsolaty Betrone, co nadaje rozprawie wysoki walor poznawczy i praktyczny, odpowiada staranna szata graficzna, poprawność opisu bibliograficznego, jak również nie budzący zastrzeżeń język rozprawy. Można powiedzieć, że dzieło to w pewnym sensie jest modelowe i zasługuje na to, aby zostało wydane drukiem.

To wszystko pokazuje zarówno bardzo dobre przygotowanie merytoryczne Doktorantki w zakresie teologii duchowości, jak również jej zdolność świadomego posługiwania się odpowiednią metodologią badań. Wobec tego rozprawa s. Chwałek jest kompetentnym i nowoczesnym studium teologiczno-duchowościowym, dalekim od tradycyjnych opisowo-pobożnościowych rozważań na temat życia świętych i ich doktryny.

Recenzenci:

Ks. dr hab. Stanisław Suwiński, UMK, Toruń

Dr hab. Stanisław T. Zarzycki SAC, prof. KUL

Publiczna obrona – 15 XII 2016 r.

B. Prace magisterskie

BOROVSKA Antonina CDC (Lwów), *Elementy duchowości ignacjańskiej w Zgromadzeniu Sióstr Bożego Serca Jezusa*; obrona: 28 VI 2016.

DUDZIŃSKA Róża (Poznań), *Świadomość eklezjalna młodzieży Liceum Ogólnokształcącego im. I. Paderewskiego w Lublinie w świetle przeprowadzonych badań*; obrona: 28 IX 2016.

WAŻNIEJSZE FORMY AKTYWNOŚCI NAUKOWEJ
KS. MARKA CHMIELEWSKIEGO

27 I 2016 – odczyt pt. *Miłosierdzie w nauczaniu papieża Franciszka* podczas XXV Sympozjum Księży Rekolekjonistów, Ojców Duchownych i Spowiedników Kapłańskich nt. „Nowe życie w Chrystusie. Światowe Dni Młodzieży. Rok Miłosierdzia”, zorganizowanego na Jasnej Górze;

23 II 2016 – odebranie z rąk Prezydenta RP Andrzeja Dudy tytułu profesora nauk teologicznych;

12-17 III 2016 – rekolekcje wielkopostne w polonijnej parafii Matki Bożej Częstochowskiej w Londynie (Ealing);

8-10 IV 2016 – referat pt. *Macierzyńskie królowanie Maryi a życie duchowe* podczas sympozjum z okazji 360-lecia ślubów króla Jana Kazimierza, zorganizowanego przez Archidiecezję Lwowską Obrządku Rzymskokatolickiego we Lwowie;

19 IV 2016 – wykład w Wyższej Szkole Ekonomii i Innowacji w Lublinie pt. *Jana Pawła II ucieleśnienie duchowości* w ramach ogólnopolskiej konferencji naukowej nt. „Ciało – psychika – duchowość w teorii i badaniach naukowych”;

28 IV 2016 – wykład na KUL pt. *Św. Jana Pawła II „Totus Tuus”* podczas sesji naukowej z okazji 300-lecia śmierci św. Ludwika Grignon de Montfort;

4 VI 2016 – odczyt w Kotuszowie-Chańczy pt. *Młodość a duchowość* w ramach sympozjum ku czci św. Jakuba Apostoła nt. „Młodzi na drogach Europy do Miłosiernego Ojca”;

22 VI 2016 – na UKSW udział w charakterze recenzenta w rozprawie doktorskiej s. Anny Dudy pt. *Teologia i kult Serca Maryi w tradycji i życiu Zgromadzenia Matych Sióstr Niepokalanego Serca Maryi*.

6-11 IX 2016 – udział w 24. Międzynarodowym Kongresie Mariologiczno-Maryjnym w Fatimie (Portugalia) nt. „Wydarzenie z Fatimy sto lat później. Historia, przesłanie i aktualność” i wygłoszenie referatu w Sekcji Polskiej pt. *Orędzie fatimskie lekarstwem na europejską chorobę horyzontalizmu*;

5-6 X 2016 – wykład na Jasnej Górze pt. *Pastoralno-duchowe implikacje macierzyńskiego królowania Maryi* w ramach sympozjum zorganizowanego przez Polskie Towarzystwo Mariologiczne nt. „«Z dawna Polski Tyś Królową, Maryjo». 300 lat koronacji obrazu Matki Bożej Częstochowskiej (1717-2017)”;

15 XI 2016 – referat pt. „*Wyobraźnia*” i „*balsam*” *miłosierdzia* podczas sympozjum parafialnych pracowników Caritas nt. „Miłosierni czynem”, zorganizowanego przez Sanktuarium Ostrobramskie w Skarżysku Kamiennej.

Ponadto ks. M. Chmielewski:

– od 2003 roku w Radio Maryja i TV Trwam prowadzi cykl czwartkowych audycji pt. „Duc in altum” (727 odcinków);

– publikuje felietony z cyklu „ABC duchowości” w miesięczniku „Egzorcysta”. Ukazały się 52 odcinki, z czego 33 zostały wydane w postaci książki pt. *ABC duchowości, część I* (Wydawnictwo „Monumen”, Warszawa 2016, ss. 184);

- bierze udział w pracach Zespołu do spraw Ruchów Intronizacyjnych, powołanego przez Konferencję Episkopatu Polski. W związku z tym opracował modlitewnik czcicieli Chrystusa Króla pt. *Króluj nam, Chryste!* (Opole 2016);
- jest członkiem Zespołu Ekspertów HS1 Narodowego Centrum Nauki w Krakowie;
- został powołany przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego Jarosława Gowina na członka Zespołu Specjalistycznego do spraw pierwszego etapu konkursu Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki „Uniwersalia”;
- w roku akademickim 2016/2017 przebywa na rocznym urlopie naukowym.

II. KS. DR HAB. ADAM RYBICKI, PROF. KUL

A. Rozprawy doktorskie

Ks. Dawid WASILEWSKI, *Formacja duchowa na Drodze Neokatechumenalnej jako proces wtajemniczenia chrześcijańskiego*, Lublin 2016, ss. 250; obrona publiczna: 23 IX 2016.

Jolanta KRAŚNIEWSKA, *Duchowość serca według Tomasa Špidlika*, Lublin 2016, ss. 407; obrona publiczna: 22 X 2016.